

J. H. Erkkö

Ilmojen Lauluja

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

J. H. ERKKO

ILMOJEN LAULUJA

J. H. ERKKO

on julkaissut:

Valikoima runoelmia. 6: —, koruk. 7: 50.

Kotoisia tarinoita. 3: 80.

Uusia runoelmia. 2: 75, koruk. 4: —.

Havaittuani. Vihko runoja ja virsiä. 1: —.

Tietäjä. Viisinäytöksinen runoelma. 2: 75, koruk. 4: —.

Uskovainen. Eletty kertomus. 1: 75.

Kuplia. Runoelmia. 1: 75.

Aino. Viisinäytöksinen runoelma. 3: 25, koruk. 4: 75.

Kullervo. Runomuotoinen murhenäytelmä viidessä
näytöksessä. 3: 75, koruk. 5: 25.

Ajan varrelta. Laulurunoja. 2: 25, koruk. 3: 75.

Runoelmia ja ajatelmia. 3: 50, koruk. 5: 50.

Pimeään tullen. Runoa ja suorasanaista. 3: 75, koruk.
5: 25.

Suomalainen huoneentaulu. 15 p. Korupain. 2: 50.

Pohjolan häät. Kolminäytöksinen runo. 3: 25.

Nuorten runoja. 1: 25.

Ilmojen lauluja. 2: 50.

Elias Erkkö. **Elinan Surma** ynnä muita kirjoituksia. Toimitti *J. H. Ekko.* 2: 50.

ILMOJEN LAULUJA

KIRJOITTANUT

J. H. ERKKO

HELSINGISSÄ

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

HELSINGISSÄ

FRENCKELLIN KIRJAPAINO O.-Y.

1904

Senssuurin hyväksymä, 31 p. Lokakuuta 1904, Helsingissä.

SISÄLLYS.

<i>Esilaulu.</i>	Siv.
Hulluuden kaaos	1
Mielen mato	3
Viel' onko ken järjessään?	5
Myrsky hullujen huoneessa	7
Kauhutauti	9
Outo	10
Herra meitä varjele!	12
Pieni	14
Onneton heikkous	16
Suuttunut	18
Mennyt	19
Ulla riepu	20
Tunnelman valta	22
Ei rauhaa saa	23
Leski	25
Uhri	27
Luojan linnulle	29
Keskus	31
Karjalan loitsu	33
He ja me	36
Eri aikoja	39
Hiihtäjän laulu	44
Nuorison kevätlaulu	46
Lastu ulapalla	48
Minne?	51
Raskas syksy	54
Kotipääskyn kaipaas	56
Vapaudesta	59
Sotamies	61
Lehtityttö	64

Myrsky ja kotiväki	...	...	...	...	...	67
Ruotulainen	...	...	...	...	...	69
Odottaessa	...	...	...	...	...	71
Sveitsin Rheinillä	...	...	...	...	...	74
Nuori prinsessa	...	...	...	...	...	75
Valkoruusu	...	...	...	...	...	78
Joutuos!	...	...	...	...	...	79
Heikko tuuli	...	...	...	...	...	80
Nuorelle veljelle	...	...	...	...	...	82
Sanattomasti	...	...	...	...	...	83
Päivän laskussa	...	...	...	...	...	84
Kerran	...	...	...	...	...	86
Luonnon yö	...	...	...	...	...	88
Karpale	...	...	...	...	...	89
Kesä ilmestyy	...	...	...	...	...	90
Kevät-aamu	...	...	...	...	...	93
Kevätkirje kesäpaikalta	...	...	...	...	...	95
Kukko	...	...	...	...	...	97
Nuolien liesi	...	...	...	...	...	99
Viipurin kaupungin 500-vuotiselle muistolle	...	...	...	...	...	100
Vanhan emännän mentyä	...	...	...	...	...	102
Opettajani Nestor Järvinen	...	...	...	...	...	105
Jaakko Häkliä muistellen	...	...	...	...	...	107
Th. Reinin erotessa yliopiston sijaiskanslerin virasta	...	...	...	...	...	109
Kaarlo Bergbom 60-vuotiaana	...	...	...	...	...	111
Eräissä hopeahäissä	...	...	...	...	...	115
Häähymni	...	...	...	...	...	118
Suurelle Laulajattarelle	...	...	...	...	...	120
Ajatelmia:						
Yhteiskieli	...	...	...	...	...	123
Ahtaissa oloissa	...	...	...	...	...	125
Selin	...	...	...	...	...	126
Loppulaulu, Syyskevättä	...	...	...	...	...	127

Esilaulu.

*Mertä Ilmatar ui,
Vettä velloen;
Aalto venhettä pui,
Miestä uhmaten.
Mies käy purjetta hoitamaan
Ja laulaa vaan.*

*Maata Ilmatar lyö,
Metsä touhuua.
Vaikk' on pirtissä yö,
Perhe unta ei saa:
Sydän äidin ja lasten, ne
Käy laululle.*

*Vertä Myrskytär käy,
Läpi valtimon.
Toivon silmä ei näy,
Kaikki mustaa on.
Sydän lauluhun puhkeaa
Ja lohdun saa.*

*Aatos tunnetta lyö,
Sana kaiuttaa;
Päivä vaihtuu ja yö,
Sydän aaltoaa:
Työhön kättämme käskee se
Ja lauluille.*

*Ukko, pauhaatko vai
Ilohelmen luot,
Meidän lauluissa kai
Kuvaa ilmi tuot.
Valot, varjotkin taivaan, maan
Ne lauletaan.*

Hulluuden kaaos.

Sairauden lähde on raakuus;
terveyden ihanteellisuus.

Onkohan maailmassa
      muita kuin hulluja?
Toki eri hulluutta hoippuu
      kullakin portaalla.

Himokin, kiihko ja raivo
      sairast' on hulluutta;
Kaikki mikä rantansa rikkoo,
      purkaen kaaosta.

Juonien koukut ja konnuus,
      viekkaukset, kavallus —
Eläimen viisaus niissä on,
      ihmisen hullaannus.

Verenjano, ahneus vallan,
sorranta heikomman —
Sitähän laatua sairas
villi on Afrikan.

Hulluinhuoneessa valvoo
eläimen kiihkot vaan,
Jollei jo voimien lähde
ehtynyt juostessaan.

Raakuus, hulluuden kaaos,
vielä on valloillaan;
Viljelty mieli, oi milloin
tahtona ohjaat maan?

Pahuuden paisumus silloin
tulvana juoksis pois,
Kuka vain mielensairaat
terveiksi tehdä vois.

⁴/₁ 1903.

Mielen mato.

Oli ystävä mulla terve,
Oli muinen hän mielevä;
Kuin hyvän vuoden sato,
Niin auli, lempeä.

Nyt raukka on mielisairas,
Eksynyt suunniltaan,
Ja ymmärryksen kato
Vei sydämenkin maan.

Nyt ylpeä hän on, karsas,
Kateinen kaikillen;
Pää harva heinälato
Ja sydän hallainen.

Olen verrannut häntä muihin,
Viisaihin muodoltaan,
Niin sama mielen mato
On heilläkin vaivanaan.

8/1 1903.

Viel' onko ken järjessään?

Kun juhannus lunta tuopi
Ja halloja heinäkuu
Ja tammikuu vettä vihmoo —
Jo luontokin hullaantuu.

Kun lapsina vanhoiks tullaan,
Että sydämen voittaa pää,
Mut vanhus on hurjan teillä —
Siin' onkohan mielevää?

Kun kiroaa äiti lastaan
Ja lapsi lyö äitiään
Ja esvalta kansaa puijaa —
Ken silloin on järjessään?

Jos eksyykin luonnonvoima,
Se sokko ja tunnoton,
Vaan missä on ihmisen järki,
Hyvä tahtokin — missä on?

8/2 1903.

Myrsky hullujen huoneessa.

Eilen ilma viihtyi rauhassa,
Vähentyi holhoushuolet.
Monta viisasta sanaa lausuivat
Hullut ja mielipuolet.
Toivottiin parempaa.

Mutta yölläpä jo vaihtui sää —
Myrsky lentäen pauhaa
Eikä hullujen huonekunnassa
Tunneta viisaan rauhaa,
Levoton pelko vaan!

Tuonpa aivot myrsky herpaisee:
Hän on neuvoton, myöntää,
Kuinka holhoja tehdä tahtookin;
Aivotyön itse hän työntää
Luotansa, loikoen.

Tuon taas aivot myrsky kiihottaa! —
Hurja hän riehuu ja liehuu,
Itse yltyen, muihin hyökäten,
Tuskissa kuumeen kiehuu,
Myrskyten myrskyssä.

Suurin hulluus kohtaa holhojan: —
Sairaita tyrmiin sulkee,
Jäänä kylmänä kuulee huutoja, —
Jurminta tehdä julkee
Hullujen päämies tää.

Taivas pilvess', usva aivoissa,
Mielissä myrsky pauhaa.
Taivas, seesty jo, päivä paljastu,
Lahjoita, luonto, rauhaa
Hulluuden kurjuuteen!

Luonto sairastaa kuin ihmiset,
Luonnon taudit on meidän.
Missä tahtomme, mielentarmomme? —
Teidän on voitto, teidän
Vallassa myrskyt myös!

Kauhutauti.

Koirat raivohon sairastuivat —
Sep' oli kamalata! —
Purivat eläintä, ihmistä monta,
Ainakin liki sata.

Mutta kun ihmiset raivostuivat —
Houraantuivat mieleltään —
Purivat, tappoivat tuhansia
Ihmisiä, veljiään,
Myrkyttivät jopa miljoonia
Niinkuin ei peto tee yksikään.
Raukat ne potevat onnettomasti,
Tuskia kärsien kuoloon asti.

Milloin, oi, parantuu tää raivo?
Missä on Pasteurin lääkekaivo?

Outo.

Tuli matkustaja kerran kaupunkiin,
Uus, outo — siksi sille juhlittiin.
Hän kuunteli muita lailla oppilaan,
Mut ilmi toi tuskin mitään omiaan.

Hän miellytti — se vasta kunnon mies!
Ja oudosta vain hyvää kaikki ties.
Hän kunniapöytiin vietiin vierahaks
Ja viisaat etsivät häntä tuttavaks.

Toki matkustajan poltti aivoja
Ja aatos kuuma kyti rinnassa: —
Hän, hillitön, päästi irti totuuden!
Se lensikin läpi ihmissydänten!

Siit' asti vierasta ei suosittu.
Hän kaupungist' on ulos laahattu.
Ei anneta yötä — joskus torppihin
On rohkea sentään päässyt yöksikin.

Ja totuuden ken pääsi paikallen? —
Se juoru ilkeä on, valheinen.
Se kyyn on kylväjä; häijy häväistys
Sen jälkiä juokselee kuin ilkimys.

11/2 1903.

Herra meitä varjele!

Kynttilät
Pilkkivät
Taivahalla
Korkealla —
Taivaan tähtikynttilät.

Valkeat
Loistivat
Alahalla
Maailmalla:
Maamme kotivalkeat.

Varkaat ja
Rosvotpa
Kuun ja tähdet tervata
Tahtoivat — ei yltyneet.
Siit' on julmat suuttuneet.

Ilkeät
Päättivät
Valot maan
Sammumaan: —
Nyt se kestää kehno työ
Joka yö, joka yö.

Nouse jo,
Aurinko,
Varjele
Kotimme,
Herra meitä varjele!

Pieni.

„Olen pieni, oi, liian pieni!
Ketä puoltaa voisin tai vastustaa?
Ovat pieniä polkuja tieni! —“
Viheliäinen raukka näin ruikuttaa.

Olet pieni, halpa ja pieni,
Et uskoa Daavidin tunnekaan;
Sinä vaivainen tattisieni,
Joka maailman jalkoihin tallataan.

Olet pienisieluinen raiska,
Suurt' itseäs, kansaasi, hyljeksit,
Oman onnesi onkija laiska,
Joka maasi mainetta syljeksit.

Sin' et näe kuin itses aina,
Omat hetkiset toivos ja nautintos;
Sua maasi murheet ei paina —
Siin' on sun pienuutes, turmios.

Mene, kurja! — Meillä on muuri:
On turvamme kansain oikeus.
Kun Jumala on pienissä suuri,
On hänestä meidänkin rohkeus.

17/2 1903.

Onneton heikkous.

Olit rauha lempeä luonnoltasi,
Kuin Vuoksen niskakin uomassaan,
Mutt' edistykselle taistovalmis,
Kuin koski kuohuva matkallaan.

Kuin pilvi, täynnänsä salamoita,
On tyyni, kunnes se laukeaa,
Niin vapausrientoinen, myrskyrinta
Sin' olit, halveksit kuolemaa.

Sun toimentult' oli rinnassasi
Ja voimauksien valkeaa,
Vaan miksi käänsit sen vastahasi,
Oi miks'et etsinyt sortajaa!

Ei, — hätälaukaus sulta pääsi,
Kuin etuvartijan varoitus:
Sun uskos kansasi kuntoon horjui,
Kuin Caton — — onneton heikkous!

11/6 1903.

Suuttunut.

Hän oli suuttunut, miel' oli paha,
Kielikin pureva kuin vesisaha,
Ketä tuli vastaan, leikkasi niitä,
Mut oli muutamat kovaa kuin piitä:
Purasivat vastaan, särkivät kielen,
Verille rikkoivat vihaisen mielen.

Miel'paha laajeni, taajeni, suurtui,
Pitkäksi aikaa joukkohon juurtui.
Suuttunut tuskansa tulvia suri:
Miks oli hillitön, ensiksi puri?
Elinilo karkasi — minne? ei tietty,
Vaikka jo kauan on neuvoja pietty.

Mennyt.

Veti arpansa nuorukainen,
Sotilaaksi hän kutsuttiin:
Siit' on asti nyt hurjanlainen,
Juopi itsensä juovuksiin.

Surumielin hän nauru suussa
Kylän raitilla rallattaa,
Eikä viihdy hän työssä muussa,
Senkuin tyttöjä petkuttaa.

1899.

Ulla Riepu.

Ei saarnan loimia, kuteita
Ulla parka kuullut kirkossa;
Vaan kuulipa hän säveleitä
Ja näki ympärillään meitä.

Hän yhtyi veisumme hyrinään,
Vaikk'ei hän värsystä tiennytkään —
Hänt' ääni vei ja tunne johti,
Yks kaikki sitten mitä kohti.

Kun missä näki hän kyyneltä,
Alkoi hänkin raukka tyrskiä.
Niin taudin laajemmas hän johti,
Ei tiennyt miksi, mitä kohti.

Kun tultiin kirkosta maailmaan,
Ulla nouti joka tunnettaan:
Sen armaan, jota tänään kätti,
Hän vaihtoi huomenna ja jätti.

16/1 1903.

Tunnelman valta.

Juveliseppiä maailmassa
Nuor' Ulla eniten rakastaa,
Ja kellä suuri on kultakassa,
Hän sille kaikkensa lahjoittaa.

Niin Ulla Riepu, kun ikkunassa
Hän näki kiiltävän koristeen,
Hän syttyi, leimusi valkeassa,
Möi itsensä, osti sen omakseen.

²¹/₁ 1903.

Ei rauhaa saa.

Kuukauden paikassa Ulla vain
On tyyni ja työssä viihtyy.
Sitten ei ryhtiä, rauhaa saa,
Vaan kiehuu, kuohuu ja kiihtyy.

Työ orjuutt' on, koti orjala
Ja ihmiset ilkimykset;
Muu maailma kullan kultala,
Jossa hellut ja helkytykset.

Maat liian tuttuja täällä on
Ja ilma on aina paha;
Ei muuta tääll' ole kelpaavaa
Kuin raha ja raha ja raha.

Vaan rahasta — kaikista vaaditaan
Tääll' aina työtä ja työtä;
Ei huviakaan edes ilman saa,
Ei särvintä leivän myötä.

Niin pääsikin Ulla riepu pois —
Kuukauden paikassa viihtyy.
Sitten ei ryhtiä, rauhaa saa,
Vaan kiehuu, kuohuu ja kiihtyy.

$\frac{2}{2}$ 1903.

Leski.

Hän miehensä kanss' aina pahast' eli,
Ei rakastanut, sen kuin tukisteli.
Mies raukka siitä kuihtui kuihtumistaan,
Pää paljahaksi kävi haivenistaan.

Niin suri mies, ett' otti kuollaksensa
Ja vaimovallan jätti talollensa.
Se tapaus kun paikkueella kuultiin,
Niin leskeä nyt onnelliseks luultiin.

Ei aikaakaan, niin miehen haudan päällä
Kukoisti mit' on kukkasia täällä.
Ne vaimo armas istutti ja sääsi,
Hyvillään ehkä, miehestään kun pääsi.

Niin uskottiin. Mut joka sunnuntaina
Muut kirkkohon käy, haudalle hän aina.
Siell' itkee nyyhkyttää hän polvisillaan,
On kalpea kuin hanki puhtaimmillaan.

Hän katuu entist' ilkeyttään siellä.
Niin tietää toiset säälivällä miellä.
Mut toiset tuumii: itkee pahempata:
Kun ei voi löytää tukisteltavata.

Uhri.

Niin hoikka hän oli varreltaan
Ja hento kuin oljenkorsi,
Ett' elämä häntä painosti
Ja vastoinikäymiset sorsi.

Muut mitä kantoivat hilpeään,
Se tuskia hälle tuotti
Ja tunto soimasi yhtenään,
Vaikk' aina hän Luojaan luotti.

Oli torpanpoika hän syntyjään,
Ei hennoksi häntä luultu,
Vaan kourin karkein kohdeltiin,
Ei valitusvirttään kuultu.

Ei sotinut vastoin yhtäkään,
Muut mustasi häntä ja tuhri.
Kuin karitsa kärsi tuskiaaan,
Tämä nälkäseutujen uhri.

Luojan linnulle.

Miks' ei rintani anna rauhaa?
Polttaa päivin ja polttaa öin.
Luojan lintu, oi, missä lennät?
Riennä luokseni hyvin töin!

Sydän riistä mun rinnastani,
Että hetkenkin hoivaa saan;
Luojan lääkitä vie se sinne,
Miss' ei haavoita kiihkot maan!

Luojan kämmenen päälle laske
Sydän parkani uutumaan,
Luojan puhtaaksi puserrella —
Sitten mulle tuo uudestaan.

Minä vuoksena voimallisna
Sitten kansani kirkastan,
Suomen Indus- ja Oxusvirrat
Johdan korpihin maailman.

Luojan lintu, oi, missä viivyt?
Sydän kärsivä kannan pois,
Että voimien lähtehestä
Ikiterveyden se jois!

15/11 1903.

Keskus.

Kapinoihan jokainen
Keväimessä nuoruuden;
Vaan ken hylkää kokonaan
Keskustansa — sammuuhan
Semmoinen!

Koti, perhe lähtöpää,
Joka voimat synnyttää;
Voimasi kun raukeaa,
Koti taas ne uudistaa;
Muista tää!

Tunne luonto-emomme,
Siin' on yhteiskotimme!
Jos sun keinomaailma
Pirstoaa, taas palaja
Luonnolle!

Hedelmätä kantaen
Puu on keskus oksien.
Meidän keskus kansamme,
Sille työmme kannamme
Jokainen.

Taivaan tähdet keskustaa
Muistavat; niin myöskin maa
Kiertää ympär' auringon.
Meidän keskus maamme on,
Isänmaa.

Kaiken keskus, mik' on se? —
Jumalaks sen sanomme.
Siit' on alku, siihen päin
Joukottain ja yksittäin
Tähtäämme.

Valaisetko maailmaa? —
Siitä kiitä keskustaa!
Hiiltä, voimaa, liekkiä
Saitko? — niinpä lämmitä!
Se velvoittaa.

Karjalainen loitsu.

Hilpeä karjalainen,
Lempeä niinkuin nainen,
Toivokas niinkuin nuoruus,
Avoinen niinkuin suoruus,
Notkea niinkuin nöyryys,
Tuhlari niinkuin köyhyys,
Hetken lapsi kuin perho —
Poista nyt silmies verho,
Aattele loitommaksi
Aikojen ankaruutta,
Päiväksi raskahaksi
Kokoa pontevuutta!

Näe mitä vaatii aikas!
Vanhat ja uudet taikas

Ilmarin taidolla liitä,
Miehenä käyttele niitä
Vakavin, viisain mielin,
Väinämöisesi kielin.
Kansasi kontiopeuraa,
Snellman-Väinöä, seuraa!
Ain' ole kestäväinen,
Jota ei surmat suista,
Rohkea Lemminkäinen
Vartijavirkas muista.

Sampoas suojele hengin
Ennenkuin orjarengin
Antaut alhaistöille,
Eksyen pitkille öille,
Kaakkolan jalkojen alle,
Ilkuksi sortajalle.
Tempaa tenhosa loihtu,
Valkeus, sielusi soihtu.
Karjala, Suomen vahti,
Sankaritehtäväs täytä.
Sulla on laulun mahti,
Nyt jalotöitäsi näytä.

Säilytä sielusi soitto,
Uusien päivien voitto!

Kaakossa yö on musta,
Paha sen on vaikutusta.
Yöstä on sorto ja viha,
Kateus, häijy liha;
Sokeus vimman on luonut,
Halpoja kiihkoja tuonut:
Käytä siis laulusi kieltä,
Valvota nukkuvain mieltä;
Opetä oikeus heille,
Totuus ja rakkaus näytä,
Viitaten viisasten teille,
Kannelta miekkanas käytä.

¹⁶/₁₀ 1900.

He ja me.

Taas ratsuja villejä kengitetään
Sun nuoria viljojas polkemaan,
Ja vainonvoimia yllytetään
Sun kirkkosi, koulusi kaadantaan.
Sinä lempeä, lauhkea suomalainen
Vain kynvät ja kylvät ja kirkkoa käyt,
Kuin ystävä sortajallesi näyt,
Kuin laps' olet luottava, uskovainen.

Sun yhteis-onnesi pohjalta jo
Pois paasia, parsia riistellään,
Lain turva, sun kattosi mainio,
Se kelvottomaksi nyt kiistetään.

Sinä lempeä, laupias suomalainen
Näet untasi, nukkuen rauhassa yöt
Ja tyynesti toimitat päiväsi työt,
Olet ihmisten oikeutt' uskovainen.

Sun kielesi, joka sun sieluas soi
Ja jok' on sun elämäs hengitys,
Sen vieras suustasi kiskoa voi —
Sitä räiskyy ratsujen kengitys!
Sinä huoleton, rauhainen suomalainen
Vain nauttien lauloit, leikit ja joit
Ja huomispäivälle velkoja toit,
Kuin lammasmaum' olit hajanainen.

Kun luonasi Kaakkolan kartanomies
Käy perintö-onneas arpomaan,
Sinä neuloista kiistelet, veljesi ies
Ja oikeus — niitä et huomaakaan.
Sinä lohdutat itseäs Euroopalla,
Mut rakkaus sulla on tunnetta vaan,
Teon mieheksi milloin kasvanetkaan,
Kun keskoista työmme on kaikkialla?

He meidän keskellä keksivät kyyn,
Sen auttavat uusia poikimaan;
Me toistamme syytämme, vaan oman syyn —
Sen milloin riennämme korjaamaan?
Meit' auta ei maailman valtain kunto,
Jos lahkot kansamme juuria syö:
Meit' auttaa veljekäs toimi ja työ,
Jalouhrinen, voimakas yhteistunto.

Eri aikoja.

Silloin.

Oli laulumme nuorta silloin,
Kuin huhtikuussa leivojen;
Kevät oli toukokuuta,
Oras maasta puski pursuten.
Sydän oli herkkä, hellä,
Sen tunne läikkyy lämpöinen.

Kyti Suomessa päiväntulta,
Se kukki, tuoksui liekissään;
Elämätä tuhatpäistä,
Se pyrki julki päilymään.
Maa, taivas — toisillensa
Ne löivät rauhankämmentään.

Eli vapaus meillä silloin,
Sen etuja valvoi valkeus,
Ja näiden kesken syttyi
Iloinen, luova rakkaus.
Sen aviokylvön anti
Oli Suomen onnen runsaus.

Niin toivojen vainioilla
Nuor' into aukoi nuppujaan.
Suokarpalonkin poski
Se syttyi elämän purppuraan.
Punaposket, herkkukosket —
Ne hallan unhottivat vaan.

Sitten.

Ja sitten
Tuli halla, rutto, myrsky-yö,
Joka uskon, toivon maahan lyö
Ja rakkauden viljan syö,
Jopa itse ihmis-arvon myö. —

Se sitten,
Kuin mato viljapellossa
Ei säästä vuoden toivoa;
Kuin niityn vaaravalkea
Syö heinän, hiipii nurmessa. —

Ja sitten
Se puuhun, metsään leimahtaa
Ja hongat maahan ampuaa;
Maan mustentaa ja polttaa juuret,
Syö muistot, riistää toivot suuret —

Ja sitten
Se kansan oikean ja suoran
Lyö päähän raksin, orjanuoran,
Sit' ohjaten kuin karjalaumaa
Vain syöttää puuta, heinä-aumaa. —

Oi, sitten
Ies painaa kansan niskan, pään;
Voit luottaa tuskin ystävään,
Kun kaikki pettää toisiansa
Ja itseäänkin pettää kansa.

Vaan sitten
Ei vainotuista, nääntyneistä
Edes pyydystäjä kostu meistä,
Kun kansa kurja, onneton
Vain katkeruuden saalis on. —

Oi, sitten
Meist' eläinkunta holhotaan:
„Syö, juo ja kuole!“ huudellaan.
Meit' outo käsi päähän nappaa
Ja ihmistahdon meistä tappaa.

Näin sitten
Se ihminen, se kuopataan,
Kuin henkipatto, multaan maan.
Ja juhtakansa jälkeen jää —
Se tottelee ja mökäjää.

Jälleen.

Oi, uusi kevätpäivä meille koita,
Sun toivojasi jälleen maalle soita!
Elämä, itseäsi auta,
Luo auki hangen alta hauta,
Ja sinne survo ylväät
Orjuuden pylväät!

Sun voimiesi helmivirrat päästä,
Elämä, irroilleen taas yöstä, jäästä!
Taas kuohuttele voimakosket
Ja ruskottele kansan posket:
Niin tenhomiehet nosta,
Hallayöt kosta!

Niin aaltoaisi Suomen peltosarka —
Suur voima ei lie pienen vuoksi arka —
Ja kypsyis ihmisyyden laiho,
Se kaikkein kansain yhteiskaiho;
Ois taivas yks ja meri,
Laiva vain eri.

²⁵/₉ 1904.

Hiihtäjän laulu.

Suistele suksi, notkojen pohjaa,
Vuorenkin päältä viiltele tie!
Tarmo se työntää, tahto se ohjaa,
Vasta- kuin myötämatkoja vie.
Tuuletko meitä tuiskella sais?
Vuoretko matkan seisauttais?
Päätä ja niskaa
Kennistä — viskaa
Vauhdilla kulkuas maalihin päin! —
Tieltäsi vastukset väistyvät näin.

Ponnahda, suksi, joustele jalka,
Rohkea rinta, ilmoja juo!
Mieli, kuin linnun lentävä sulka,
Liitele voiman lähtehen luo!
Suontesi aallot — kuule kuin soi!

Riemujen ruuhet soudella voi.
Rientomme riehu,
Rinnassa kiehu,
Hilpeä hiihtomme innoksi tee —
Aatos jo ilmoja leijailee.

Voima ja valppaus — oisko ne unta?
Untansa nähköön talvinen maa! —
Meissä on tulta, maassa on lunta,
Liekkimme maankin vapauttaa.
Karkaise luontos, varttoohan työ!
Hentous arka helposta myö!
Nyt sekä huomen
Sampoa Suomen
Vahvana rientäös valloittamaan —
Sen murut liittele onneksi maan!

²⁶/₂ 1901.

Nuorison kevätlaulu.

(Kirjoitettu Nuorisoseuran juhlaa varten kesällä 1904.)

Raikkaasen ilmaan laske jo laivas!
Vapaus valloita väljä kuin taivas!
Avatkaa taivas, vapaiksi tuulet,
Vapaiksi ihmisen aatos ja huulet,
Vapaiksi kukka ja lintu ja keto,
Orjaksi hukka, se ahmiva peto!
Auringon ilmaa kaipaa maa,
Sulkuja, salpoja aukaiskaa!

Aukaiskaa joka lähde ja uoma,
Missä on ihmisen innostusjuoma!
Vapaiksi voimien vuoksia luokaa,
Hengelle kasvantaoikeus suokaa:

Oikeus hyljätä kuona ja saasta,
Oikeus kasvaa taivaasen maasta,
Oikeus elämän kukkaseen,
Hedelmäaikaan, miehuuteen.

Suosumu, eksytys, painu jo yöhön!
Auringon kanssa me nousemme työhön.
Luontokin auringon silmissä helmii,
Elämä voimina toimii ja telmii.
Nuoriso, voimasi puhjeta anna,
Kansalles kauniita tähkiä kann! —
Henkemme, luomisen aurinko,
Vapaasen työhösi nouse jo!

Lastu ulapalla.

Lastulla orava laskee
Salmen selkää.
Siipipurjein lintu liittää
Eikä pelkää.
Ihminenkö raukka rannalla
Kuihtuis' orjana?

Suuri lastu kaarilaita
Eikö kantais? —
Sen kun sukkulaksi laittais,
Siivet antais — — —
Eikö halki ulapan se veis,
Kun sit' ohjaleis?

Kaksi nuorta lastun laittaa
Sukkulaksi;
Työntävät sen lainehille
Kulkijaksi;
Uskaltavat sillä avaraan,
Outoon maailmaan.

Kahta nuorta aalto kantaa,
Hyppii hyrsky,
Ei näy ystävää, ei rantaa,
Soittaa myrsky.
Venheväki käyttää voimiaan,
Mitä tulkoonkaan.

Tuntevat ne tuulta, tuskaa
Nuoret kaksi.
Venhe vuotaa, laidat ruskaa. —
Auttajaksi
Rakkaus on mahti tenhokas,
Käytä voimias!

Lastulla orava laskee
Salmen selkää.
Siipipurjein lintu liittää
Eikä pelkää.
Ihminenkö raukka rannalla
Kuihtuis' orjana?

1903.

Minne?

Väki rauhaton kodin jättää.

Äiti vanhus on ihmeissään.

Ja hän nurkassa nuorimmaltaan

Käypi uusia tietämään.

— Kysy, poikani, veljeltäsi,

Mille maille hän matkustaa?

— Amerikkahan kullat kutsui,

Siell' on dollarin kotimaa.

— Kysy nuorelta siskoltasi,

Miksi vaatteensa kokooa?

— Ruotsin rikkahat häntä hempii,

Tanska pestiä tarjoaa.

— Kenen seuroja serkkus etsii,
Ne kun jättivät kotimaan?
— Ehkä Islanti — kaikki rannat
Meille laskevat verkkojaan.

— Mille ilmoille itse eksyt,
Minne poikani vietellään?
— Sipiriassa on vielä väljää,
Minä vierinen Venäjään.

— Kotimaatasi kuka kyntää?
— Mielivalta sen viljelee.
— Kuka vanhempas täällä vaalii?
— Hauta heikkoja korjannee.

— Jätät maasiko vierahalle?
Kansas tuulihin kylvetään!
Sitte kehdosta orja nousee
Isäin peltoja kyntämään.

— Orja nouseeko! — Sit' en sallis! —
Siunaa, äitini, lapsias,
Että maamme ois meille kallis,
Kansa vapaa ja kunnokas!

5/11 1903.

Raskas syksy.

Syysmyrsky löi lehdet puista
Ja kukkaset maahan kaas;
Vei elämältä' ihanan kruunun —
Mutta palajaa kukka taas.

Yöhallat ja kaakon kylmät
Ne talvensi meidän maan,
Ja kotipihan pääskyset poistui —
Ne palajavat aikanaan.

Suur kurkien parvi kertyi
Yli kaupungin kirkumaan.
Ne pakenevat, neuvoen toistaan,
Vaan palajavat aikanaan.

Koko maatani myrsky riisti,
Vei viattomat lapsetkin,
Vei taimissa vastaisen viljan. —
Heissä toivoa rakastin.

Syys julmuri! Kansani lapset
Noin kylvätkö maailmaan?
Tai auringon kanssako kerran
Ne maahansa kutsutaan?

1903.

Kotipääskyn kaipa.

Kaiken yötäkin pääsky laulaa
Suomen räystähän alla:
Missä viivytte, Eero poika,
Pikku Paavo ja Ella?

Kauas, kauas te purjehditte
Meren valtavan taaksi;
Läpi myrskyjen teitä kantoi
Suuri maailman haaksi.

Siellä maailman markkinoilla
Eikö lintuja lennä,
Joilta siipiä lainaisitte
Isänmaahanne mennä?

Täällä paljon on perkaamista,
Paljon kesken on töitä,
Käsin kestävin raataaksenne
Puhki päiviä, öitä.

Ameriikasta ahkeruutta
Tuokaa korkea taakka,
Luja tahto ja taitavuutta
Kotikonnulle saakka!

Vapauttakin, vapautta,
Jota rintanne soittaa —
Senpä kullan me kotimaalle
Omaks aiomme voittoa.

Sitte dollarin suuruiseksi
Suomen markatkin muuttuis,
Eikä onnemme kultatähkää
Näiltä rannoilta puuttuis.

Sydämenne, oi sydämenne
Isänmaallenne tuokaa!
Uutta toivoa, rohkeutta
Suomen lähteistä juokaa!

Täällä pääskynne pieni laulaa
Kotiräystäänne alta:
Riennä henkesi hettehille,
Nosta nuoruuden valta!

1904.

Vapaudesta.

Amerikan Suomi-opiston kesäjuhlaan 1903.

Vaikk' olisit vapaa kuin taivaan lintu,
Kuin indiaanikin metsissään,
Mut tiedoton jos tietäs kuljet,
Niin eksyt, harhaillet yhtenään.

Vaikk' olisit vapaa kuin pohjatuuli,
Kuin halla hävitysretkillään,
Mut hyvää tahtoa vailla vaellat —
Et parempi rosvoa ensinkään.

Vaikk' olisit vapaa kuin pimeys maassa,
Jot' yö ja jäätikkö valloittaa,
Niin vailla lämmintä, valkeutta,
Elämäsi vaan olis kuolemaa.

Ja vapautesi vaikk' olis suuri
Kuin meren oikkuisten aaltojen,
Niin elämän aatetta suurta vailla
Sin' olisit mieletön lastunen.

Mut vaikka raskaissa kahleiss' oisit,
Kun totuuden tiedät ja oikein teet,
Niin lohdutusta ja voimaa tunnet,
Vaikk' uhkaa aallot ja pauanteet!

Oi vapaus kaunis ja vapaus suuri!
Sun hyvä tahto vain ansaitsee;
Sun ansaitseepi, ken oikeudesta
Ja ihmisarvosta taistelee.

Sotamies.

Hän kotiin saapui, sotamies,
Ja haavoitettuna.
Ja sodan kauhuja hän ties, —
Ties paljon kertoa.

Hän kertoi, kuinka luokoa
Löi sodan viikatteet
Ja urhot vuoti hurmetta
Kuin viinin rypäleet.

Ja joukot kuinka talloivat
Maan viljapeltoja
Ja kansat lyötiin — kaupungit
On maassa tuhkana.

Siell' äidit, lapset parkuivat
Ja saastui puhtaus.
Mut urhon maine maalle jäi —
Niin päättyi kertomus.

Sen kansa kuuli kauhussaan,
Jäi vaimot voihkamaan:
„Oi, milloin vaipuu vainoojat
Ja vimma sammuukaan!“

Taas sotamies hän jatkaa: „Ei!
Oi, kiitos Jumalan!
Me voitimme, muut surma vei,
Maa kärsi vierahan!“

„Ja keskellenne hoiti mun
Naiskätten laupeus.
Siis, ystävät, nyt riemuhun,
Pois voiton vaikerrus!“

Niin kansa kiihtyi intoihin,
Pois läksi järkevyys.
Toi riemu maljat seurahan,
Vaan väistyi ihmisyyys.

Lehtityttö.

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“
Viiman vinkuen, purren pakkasen,
Katupielessä huutaa tyttönen:
„Työmieslehti ostakaa!“

Kansa virtaa vaan, harva ostaakaan.
Eikä vaikeroi tyttö kodistaan,
Ei hän hiisku äidistään,
Kuinka jäi se kärsimään
Viiden lapsi raukan luo —
Huvittaisko keittää tuo!

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“
Tyttöriepunen seisten huutaa sen,

Silmät himmeät kansaan kääntäen:

„Työmieslehti ostakaa!“

Joku rientäen viskaa viitosen,
Joukko kulkee pois, tuskin huomaten.
Tyttö, hän ei taatostaan
Kerro, kuinka maailmaan,
Lakon tehden, läksi se,
Jätti tyhjän perheelle.

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“

Tyttö kalvas sen huutaa väristen,
Koti, läksytkin johtuu mielehen.

„Työmieslehti ostakaa!“

Kautt' yön synkeän kotiin kiittää hän.

„Ehkä vaaratta sinne ennätän.“

Saapuu — kylmä, kostea

Huone. Pienin sairaana.

Missä äiti? — Pyykillä. —

Joukko alkaa itkeä.

„Työmieslehti — viisipenniä — ostakaa!“
Tuota huutoa kuulen ulkoa
Enkä rauhaa saa pienten itkulta. —
„Työmieslehti ostakaa!“

4/4 1901.

Myrsky ja kotiväki.

On taivas pilvessä ja sataa —
Sen mummo eilen jo ennusti,
Kun selkää särki ja kolotti —
Nyt lieden luona puuropataa
Hän hoitaa — mieli maassa mataa.

Sit' aavisti myös vanha vaari,
Kun kiljui nuorille „joutua“
Ja riiheen riennätti viljoja.
Nyt käyränä kuin sillan kaari
Hän ulkotöissä ui kuin saari.

Kun tahtoo, niin ei ilma haittaa.
Mut Ulla Riepu se rentona
On sairasvuoteella hentona;
Pien' Anni pöytään puuron laittaa
Ja Ullakin syö, koska maittaa.

Vaan vasta nainut nuori pari
On tuskin huomannut sadesään:
Se kahden hyöri kuin leikillään.
Kun tunne lämmin, tahto vari
Loi liiton — väistyi vastakari.

Mut Antti, vanha poika kurja,
Hän, irti päästäen julman kyyn,
Nyt lykkää naisille kaiken syyn
Siit', ett' on maailma näin nurja
Ja myrsky täällä riehuu hurja.

1904.

Ruotulainen.

„Kylmä kuin kristillinen rakkaus.“

Suomal. puheenparsi.

„On nähty, kuinka Jumala
Hänt' ankarasti tuomii,
Kuristaa taudin kourilla
Ja nälkävitsoin suomii.
Pois hältä otti omaiset
Ja ajalliset hellyydet.“

„Nyt Herran vihan virrassa
Hän uipi — ken vois auttaa?
Ken hälle tohtii tarjota
Nyt pelastuksen lautta?
Kun tuon on tehnyt sallimus,
On turha tässä vastustus!“

Niin lausuu hurskas Palturi
Ja silmää ruotulaista.
„Tuo uskoton“, hän jatkavi,
„Ei koske uskovaista.“
Vaan lapset raahaa raihnaisen
Pois synkän pirtin soppehen.

Sen jälkeen hurskas linnassaan
Niin menestyy kuin aina.
Hän kirkon miesnä siunataan
Ja murhe hänt' ei paina.
Vaan seurakunnan parhaimmat
Hänt' ihannellen huomaavat.

Mut vertä itkee ruotilas
Ja sydämess' on kanne.
„Oi, Herra, onko lapsias
Nuo nurjat vainoojamme?“
Mut kirkonmies on rauhassaan —
On Herra hänen puolellaan.

Odottaessa,

Suur kaikkisuus!

Sun käskyäs noutaa vanhus kuu,
Kun väistyy se pois tai palautuu,
Sua palvellessaan.

Sua auringon tahto tottelee,
Kun pimenee se tai valkenee,
Sua seuratessaan.

Suur kaikkisuus!

Sinä tähtiä käsket leiristään
Ja ne lähtevät noutain mielellään
Sun ymmärrystä.
Kun soihtuja ihmismaailmaan
Sinä syttelet, käyvät ne matkoillaan
Sun järjestystä.

Suur kaikkisuus!

Sua elämä tottelee ja työ,
Sun tahdissasi ajan suonet lyö
Ja aalto hakkaa.
Sun tahdostasi lumi valtaa maan;
Kun lämmintä lainaat uudestaan,
Niin talvi lakkaa.

Suur kaikkisuus!

Nyt pimeätä on ja odotetaan;
Tuo valkeusmiehesi päälle maan,
Sen auringoksi!
Moni sydän on synkkä ja eksynyt,
Tuo kynttiläkruunusi edes nyt
Yöpartioksi!

Suur kaikkisuus!

Sinä ihmisen kunkin aikanaan
Myös heität rannalle oudon maan, —
Hän sammuu täällä.
Sinä kansamme joulupuuksi tee,
Jok' itse on kirkas ja valaisee
Myös muut maan päällä!

Suur kaikkisuus!
Me odotamme sulta suurempaa,
Joka maamme ja kansan kirkastaa
Ja liekkiin luopi.
Se suur on takana talven, yön
Ja takana raskaan päivätyön —
Suur voiton tuopi.

Suur valon vallan kaikkisuus,
Luo meille uhrisydän uus! —
Se voiman suopi.

11/12 1903.

Sveitsin Rheinillä.

Sinä Rheinin rannan viinirinta impi,
Terve kuin äidiksi syntynyt;
Sinä toimentyttö, voimakas kuin Rheinvuo,
Vapaa kuin Rheinfall kahleeton.
Sinä tohdit nostaa pääsi korkealle,
Viehätyslaulujas kuunnellaan;
Europan kansoja sun vapautes hurmaa,
Sorretut onneas kaipaavat.
Kaipaavat kuin alppivuoren raikast' ilmaa,
Terveinä päitänsä nostaakseen:
Rinnalleni riennä, suori, tyttö, Suomeen
Vapauden lapsia synnyttämään!

Nuori prinsessa.

Metsän rinnassa
Vanhassa linnassa
Kasvoi prinsessa nuori.
Taivas kun korjasi immen taaton,
Hoiti hänt' äiti muori.

Kultakutrina
Auringonruusuna
Kaunis prinsessa loisti.
Sulhot suuretkin impeä kosjoi —
Hän ne rukkasin poisti.

Miksei kelpaa maan
Vallat, ei rikkaatkaan?
Hän kun urhotkin hylkää!
Aamusta iltaan askaroipi
Eikä aattele ylkää.

Hällä on rinnassaan
Suursurut synnyinmaan,
Hälle on kansansa kallis.
„Jos olis sankari Suomenmaassa,
Ei se orjuutta sallis!“

Huokas prinsessa
Sydämen tuskissa,
Että kansakin kuuli.
Silloin rinnasta linnan metsän
Puhui puhtaampi tuuli.

Köyhä kantelen-
Soittaja laulaen
Linnanpuistohon astui:
Hänpä soitti ja lauloi, että
Silmät kuulijan kastui.

„Astu, impyein,
Luokseni, rinnallein,
Hehku nuoruutta mulle!
Niin minä urhoiksi kansan laulan,
Vannon lempeni sulle“.

Jalo prinsessa
Hehkuikin nuoruutta:
Syttyi laulajan mieli.
Laulut liekkiin kansan nostaa,
Kannel soi palokieli.

Kannel, kasvata
Suomelle urhoja,
Joita rakkaus johtaa,
Joihin prinsessan into syttyy,
Konsa taistelu kohtaa!

24/9 1901.

Valkoruusu.

Ruusu valkea, puhdas ruusu,
Kosken pienen partahalla,
Kevään varhaisen vieno kukka,
Sinua muistelen maailmalla.

Ihmisrinnalle mik' on kallis,
Kaiken parhaani sulle soisin.
Mut on kallihin puhdas ruusu —
Mitä sulle siis antaa voisin?

Joutuos!

Oi, joutuos, joutuos joutsenlintu
Mun orteni laulajaksi!
Ei muit' ole lintuja linnassani,
Sun kanssasi meitä on kaksi.

Liki liitele, laskeu oksalleni,
Käsvarteni tarjoan sulle.
Siin' istuhan! rintani rikkaudesta
Minä laulan ja — sinäkin mulle.

Minä köyhäkö? Kultia kaipaat multa!
Sinut laulankin kullakseni.
Ja kaivoksen helmiä kannan sulle,
Kun annan mun oman sydämeni.

1904.

Heikko tuuli.

Matti matkusti murhemielin
Kotirannasta maailmaan
Eikä kertoa voinut kielin,
Mitä tuskia tunsikaan.

Tunsi kaihoa, kaipausta,
Ketä kaipasi, mainitsen:
Tänä hetkenä silmä musta,
Toiste lie sinisilmäinen.

Matti kaipasi kaikupohjaa,
Joka sointuisi sydämeen.
Usein kohdalle tiensä ohjaa,
Mutta eksyy mies uudelleen.

Matti! tuulesi lienee heikko,
Ei vie venhettä valkamaan.
Toisin touhusi Risto veikko —
Sill' on Saara nyt polvellaan.

1904.

Nuorelle veljelle.

Oi, veli autuas nuor, joka varhain
saavutit vaimon!
Elämän viisaus suur sun sydämessäsi
lie.
Viisain päin moni poikana hassuelee alas
hautaan,
Eik' ole päällä tän maan oppinut onneas
sun.
Tien jalon viittoo hän, joka noutaa tun-
tonsa ääntä,
Jollei viitottu vaan ollut jo ennen sun
ties.

Sanattomasti.

Ei ne kysyneet toisiltansa:
Rakastatkos? Rakastatkos?
Ensi silmäyksestä heti
Toinen toistansa luokseen veti.
Missä liikkuivat, siellä heillä
Linnut lauloivat kukkateillä.
Missä toisensa toinen näki,
Siellä kevät, siellä käki.

Ei ne kysyneet toisiltansa:
Naitkos minut? Saankos sinut?
Syli aukeni, toinen täytti,
Rakkauttansa työssä näytti.
Missä yhtyivät, siellä koti,
Toinen toisensa tähden soti.
Nainehiksi ne tiettiin mistä? —
Hedelmistä, hedelmistä.

¹⁹/₂ 1902.

Päivän laskussa.

Metsäjärven rannalla
Istuin, surin, surin:
Miks on musta maailma,
Nurja, nurin kurin?

Päivä yöhön pakenee,
Väistyi immyt multa.
Kuka tyttö kestänee
Sydämeni tulta.
Yö jo läheneekin, yö,
Synkkä sydämeni lyö.

Mutta yöstä — kuulenko? —
Rastas, rastas soittaa!
Laulun voiman tunnen jo,

Siinä valkeus voittaa.
Minä jollen voittaiskaan,
Kunhan valkeus voittaa vaan.

Kirkas järvi, rannallas
Kyyneleenä päilyn;
Aurinko, tuo suudemas! —
Sulle, sulle säilyn.

Kerran.

Jo kerran päätin, en vannonut:
Vast'edes lemmest' en laula;
Vaan sydän parka on järjellen
Ain' ollut ansa ja paula.

Jos sydän vait' olis tuskissaan,
Jos onnen ääneti kantais,
Ei kannel laulajan kajahtais,
Ei kielet sointuja antais.

Jos kerran rakkaus kuoltuaan
Ei haudastaan kohoaisi,
Sen kanssa kuolisi laulukin,
Ei kannelkaan kajahtaisi.

Vaan lemmen haudalla tuskat soi;
Kun lempi kuoleman voittaa,
Taas kannel riemua kaiuttaa
Ja onnen aurinko koittaa.

Niin kirkastettuna rakkaus
Myös laulajan ylentääpi
Ain' ylle taivahan yhdeksän —
Mut tuskin sinne hän jääpi. — — —

Luonnon yö.

On luonnon yö kuin pääskynen,
Se siisti, puhdas lintunen:
Se missä laskee siipensä,
On siellä rauhaa, lempeä,
Kuin metsän pirtissä.

Tuo mulle yö, älä myrskyä
Sun siivissäsi lennätä —
Yö jälkeen raskaan päivätyön! —
Oi, toisit onnellisen yön,
Kuin alla tähtivyön!

Oi, pääsky mustasiipinen,
Sun rintasi on valkoinen:
Kun siipes lentoon laukeaa,
Niin kirkas aamu aukeaa
Ja laulusta soi maa.

Karpale.

Minä olen karpale — tunnette sen?
Minua ei turmele pakkanen;
Talvi ei surmaa, hukka ei syö,
Petä ei pitkä pohjolan yö,
Poskeni hohtaa, kevät kun lyö —
Minä olen voittaja hallojen.

Kirpeän karpalen — tunnette sen,
Suon veriruskean kyynelen.
Voimia murheen mullasta juon,
Virvotusjuomaa tuskille tuon,
Lohtua loitsin kansalle suon —
Yllytän voittoihin hallojen.

1904.

Kesä ilmestyy.

On aamu rauhaa hiljaista,
Mut ilma vallan valkea:
Lumi astuu maahan taivaasta
Kuin impi villaverho.
S'on kevät talvivaipassa,
Sen läikkyy lämmin rinnasta
Ja tuulelma sen huulilta
Juo mettä niinkuin perho. —
Immyt valkeavaippainen
Hiipii lehtohon rannallen.

*

Ei lunta — vettä vihmoo nyt
Ja ilman immet villityt
Ne metsää haltioivat.
Viu vau, viu vau! —
Ja halki taivaan, halki maan
Nuor henki huokuu voimiaan,
Sen luomislaulut soivat.
Viu, vau, viu vau!

Nuor aalto rantaa rakastaa
Ja roudan rinta halkeaa,
Maan voima uhkuaapi,
Touhinalla kiihkosalla.
Näin luonto syntyy uudestaan,
Käy helmimään ja kukkimaan,
Suur usko silmät saapi,
Toivoellen, ennustellen.

*

On hiljaista, taas hiljaista,
Ei lunta näy nyt oksilla,
Vaan taivaan helmihöhtöä
Ja kaiku linnun soitto.

Jo kevät talvivaipastaan
On paljastunut vellomaan. —
Kas kirkkaassa veen kalvossa
Jo päilyy päivän voitto!
Immyt vihreävaippainen
Nousee kylvystä aaltojen.

16/4 1903.

Kevät-aamu.

Aamu soi, aurinko
taivaalta hohtaa;
Niittyjä, järviä
silmä sen kohtaa.
Kukkuu! kukkuu!
tyyn' ilma kaikuu,
Metsissä, pelloilla
työnkolke raikuu.
Kukkuu!

Tiukuttaa, piipottaa
lintusten kielet.
Murheistaan laukeaa
raskaatkin mielet.

Kukkuu! kukkuu!

metsä soi vastaan.

Luonto näin lohduttaa

murheista lastaan.

Kukkuu!

Vapaiksi lentävät

suonet ja virrat,

Helkkyvät kirjavain

kangasten pirrat.

Vapaaksi kontio

luolastaan pääsi.

Kansakin, särje sun

kahlees ja jääsi!

Kukkuu!

Liikkeess' on rohkea luomistyö,

Maan joka suoni jo sykkii, lyö.

— Kukkuu! —

Mutta, oi! Kuuluuko ulvontaa?—

Vartijat, nouskaa ja valvokaa!

— Kukkuu! —

Kevätkirje kesäpaikalta.

En näe minä täällä kaunista —
Vain karkean sammalmaan
Ja kanervan, vaan en kukkia
Ja missä lie linnutkaan.

On mustia kannot honkien,
Talon taatto möi puut ja joi.
Nyt auki on tie suohalloillen
Ja tuimina tuulet soi.

Vaan nouseva metsä nuorta on
Ja tuoresta pihka sen;
Se hentona horjuu, toivohon
Toki latvansa tähdäten! —

Kalakaijakin huutaa järvellä,
Kun saalista sielt' ei nää.
Vaan kalamies kutsuu venheessä:
„Tule, täällä on kiiskin pää!“

On kiiskiä viel' ja krapuja.
Ja rannassa lapset ui.
Jos taatto vei taakse — nuoretpa
Taas eistymisviljaa pui. —

Jos pystyvät — jollei luontoa
Ne vainoa rosvoten; —
Kun voisivat muistaa huomista
Ja heissä ois ihminen!

Kukko.

Kun kukko läiskytti siipiänsä,
Niin lentävänsä se luuli:
Se huomasi aidalle pääsevänsä,
Kun sattui myötäinen tuuli.

Nyt kukko laukesi laulajaksi
Ja taiteheksi sen keksi,
Niin kukon laulua ihanaksi
Sai kana kiittäneheksi.

Jo kukon äänikin halkes aivan
Ja sortui surkean lailla,
Mut kanan kiitokset maksoi vaivan —
Hän niit' ei viel' ole vailla.

Se oikein totta on tämä taulu:
On taideastetta monta,
Mut kanan mielestä kukon laulu
On suurta, vertaamatonta.

5/8 1901.

Nuolien liesi.

Hän, jonka ei jalka voi yltyä maahan,
Hän ilmojen linnoista laulaa,
Tai korkeill' oksilla istuen kaukaa
Hän maalaa kultansa kaulaa.

Mut, jonka on elämä tempaissut maahan,
Sen töihin ja murhetten luolaan,
Hän rintansa ahjossa laulunsa paahtaa
Ja kastaa ne elämän suolaan.

Hän laulunsa nuolet sinnepäin tähtää,
Miss' ihmisen on vihamiesi.
Hän itse on sotamies ihmisyyden,
Hänen rintansa nuolien liesi.

27/12 1902.

Viipurin kaupungin 500-vuotiselle muistolle.

Vihatkaat pahaa,
kiintykää hyvään,
veljellinen rakkaus keskenänne olkoon
sydämellinen!

Ap. Paavali.

Minä kammon ristiä, kammon uskoa,
Jos kansalle se kasvaa orjuutta,
Tai miekkavallan se maahan tuo —
Se murhaajan oppi on.

Minä kammon kulttuurikaapun kantajaa,
Jos töissään vääryyttä hän harjoittaa
Ja sentään kunniast' ylväs on,
Kuin sokea silmistään.

En ylistä minä Torkkel Voittajaa,
En Ruotsin miekkavallan kunniaa,
Jos kyntömiehen lyö rautamies
Tai susi jos lampaan syö.

Vaan oikeusvallan tuojaa ylistän,
Lain turvaajalle virren viserrän,
Ja ihmisarvolle ken suojan soi —
Eläköön muistossa hän!

1903.

Vanhan emännän mentyä.

Mikä on ihmisen elämä
Maailman matomäellä? —
Se on vaaroissa vaellus,
Kulku käärmekankahilla;
Surunlaakson lauluretki
Kyyneliä kylväessä;
Kyntö kylmien ahojen
Hallan käyden kantapäillä;
Niitto mustan murheviljan
Toivontoukojen aloilta;
Purjehdus karivesillä
Myrskyilman mylviessä.
Se on maailman elämä,
Jonka päätit, vaimo vanha;
Pääsit markkinameluista,

Tuskista tukalan matkan,
Päivätyösi pälkähistä,
Kiusauksista, kivuista,
Pääsit päiville hyville,
Kevätlehtojen kisoihin,
Uusille suvisaloille,
Joita kauan kaipasitkin
Syksysi sydänsuruissa.

Mit' oli elämä sulle? —
Uhri uhrien jälestä
Pienten parkojen hyväksi,
Työtä, vaivoja, vilua
Kasvavien kaitsennaksi;
Muiden onnea avustit,
Muille riemujen pikarin
Suistit huultesi sivutse.
Siihen suoritit sulosi,
Kukat kultapäiviesi.
Minkä tervettä mehua
Suontesi joet solisi,
Sen käytit kodin hyväksi,
Nostannaksi nuoren polven.

Nuorten onnesta iloitsit,
Nuorten voihkit vastuksista,
Kunnes voimasi väsähti,
Pysähtyi sydämes pursi
Rauhan vienoille vesille,
Armon auringon sylihin.
Meille muistosi valahti,
Kuin vesille lämmin hohto
Päivän heltehen perästä.

1901.

Opettajani Nestor Järvinen

† 19/10 1901.

En muista lauseitas, en neuvojasi,
Et luonut mulle tietä valmista.
Vaan rakkautta uhkui rinnastasi,
Se innostutti, käski: Ponnista
Ties itse auki!

Mua muistikaavoilla et kiusaellut,
Vaan tunnon työlle laskit painoa.
On monta tietä Roomaan johdatellut,
Vaikk' onkin Rooma maassa ainoa.
Niin varmaan luotit.

Totuuden voimaan uskoit jokaisessa,
Kun tahdon löysit vilpittömän vaan;
Et kiinni kimpuroinut kirjaimessa,
Vaan hengen päästit luomaan muotojaan.
Näin neuvos tuntui:

El' usko sokeasti: Kaikk' on hyvä.
Kun jyvän löydät, sitä punnitse,
Se onko terve vaiko torajyvä,
Se itse tutki, hyvä nielase,
Vaan hylkää kehno.

Niin miehen luonne arvokas sun täytti,
Juur itse miehen eikä matkijan;
Mit' itse tunsit, sitä toimes näytti,
Et orjaellut mieltä maailman.
Mies meilt' on mennyt.

Vaikk' olit aina itsemiehesi,
Niin rakkaus sun muihin yhdisti.

Jaakko Häkliä muistellen.

† 28 p. toukok. 1902.

Sinut, ystävä, tapasin nuorena
Siell' ihanassa Karjalan maassa;
Olit vapauden ilmassa leijaillut
Kuin varsakin väljässä haassa.

Ilon nuorukaishengessä Suomea
Sinä näit kuin toivojen saarta;
Sinä uskalsit lähteä astumaan,
Vaikk' ylhäistä taivahan kaarta.

Ja nuorukaismieli, se lentävä,
Sun tiellesi kukkia kylvi;
Piti sydämesi herkkänä, lämminnä,
Kun myrskykin telmi ja mylvi.

Sinä herkkä kuin laps olit uskomaan
Mitä toivoit — kullaksi vuotta.
Jos uskosi pettikin toisinaan,
Et kadottanut intoas nuorta.

Sinä aatteita linkosit ilmoillen,
Niin ilotulin valkasit tiesi;
Moni aatekin sammahti kylmeten,
Ei sammunut sydämesi liesi.

Mitä kultia voittanut lienetkin,
On kuollutta kultien loiste,
Mut ilos oli elävä ja lämpöisin
Sun sydämesi päivänpaiste.

Kovin kaipaillaan, kovin tarvis on
Valon kirkasta heijastusta:
Suru maassa on haikea, neuvoton
Ja auringon silmä on musta.

1903.

Th. Reinin

erotessa yliopiston sijaiskanslerin virasta.

Hän tammi muodoltaan on vakava
Ja yhtä vankka oikeudessa.
Ei suutaan soita, vaan kun lausahtaa,
Niin kultaa lausuu paljon painavaa.
Kun Miestä aattelen, niin innostun
Ja kyyneleihin asti liikutun!
On onnellinen kansa, joka ties,
Ett' oma poika sill' on moinen mies;
Viel' onnellisempi, jos seuraamaan
Se valmis on tät' uskollisintaan.

Mit' olet meille, mitä tuleville,
Ei kerrota nyt näille kuuleville.
Se siemen, jota kylvit, viljoina
Se nousee nousevissa polvissa.
Ja taas, kun tässä maassa harhaus

On selvinnyt, kun voittaa oikeus,
Niin tahtos voittaa, nimes uudestaan,
Kuin johtotähti, käypi paistamaan,
Ja Suomen kansan kunniasta se
Ei sammu yössäkään, ei himmene.

1903.

Kaarlo Bergbom 60-vuotiaana.

Proloogi juhlanäytännössä, 2 p. lokak. 1903.

Suomi havahti; ja nuorukainen
Unenhärmän silmästänsä hieroi.
Päänsä nosti, katse kauas lensi,
Kevätkirkkaudessa kiiri silmä,
Sydän syvän hurmauksen tunsii,
Elämä tempasi kuin tenhovirta,
Luonto hurmasi kuin luomiskuume,
Toimipyörre, huima touhukoski
Valtasi valitun nuorukaisen.
Ihmetyksin itsensä hän tunsii
Ajan aallokossa telmehtivän,
Sydämessä suuret intokiikot,
Levottomat luomisliekit päässä,
Taikasauvana kädessä taide,
Kun etehen kansansa hän astui. —
Suomen kansa odotti kuin lapsi
Ensi joulua tai juhannusta.

Elämä on laaja, luonto suuri,
Meri rannaton on kaikkisuus.
Mutta urhopa elämän mertä
Tunsi leikeltäinä leikkaleiksi,
Tunsi toimitaiteen siivekkään.

Taide, innostuksen taikalintu,
Kehyksiin kutsui maailmoita,
Elämän kirjokangasta avasi,
Osatöihin otti luonnonpiirit,
Kutsui kuin elämän päämies itse
Elämäst' esille annoksia,
Pienoispiirihin lumosi suurta,
Ehjän, täyden toimimaailman,
Jossa itseänsä ihmisluokat
Kaikki peittymättä peilasteli.

Silloin hurmattuna huusi kansa,
Niinkuin huutaa joukko, joka linnan
Valtavuorelta on valloittanut —
Suomen kansan vastaisuuden turva,
Suomenkielen linna valloitettiin.

Kansain helmivirta väylän löysi
Suomen kansan hengen sisäjärveen.
Taidekin löys' itsellensä kansan.

Missä urho? Tuokaa kansan nähdä,
Kuka voittaja on valtavuoren! —
Tunnetaanhan ukko kuuruniska,
Sielusilmäinen ja hehkuposki,
Kerä liikkuva ja liekkiväinen,
Näkymätön, joka kaikki näyttää. —

Hän se kaiken nuoruutensa palon
Suunnannut on Suomen näyttämölle.
Miehen tahdon, kunnon, tiedonvalon
Uhrannut on Suomen näyttämölle.
Kiskonut on tälle ainoalleen
Roponsa, rauhansa ja sydämensä.
Miksi? — Että nostais elämätä,
Suomen kansan henkielämätä,
Itseluovaks', elinvoimaiseksi,
Uutta uhkuvaksi kasvannaksi,
Kotiorsien kukittajaksi,
Helmenhohtajaksi maailmalle!

Siksi sauvaansa on heilutellut,
Kutsunut on Suomen kunnioita,
Sananmiestä, laulunsankaria,
Valon kankahalle kiehtoja,
Talttamiehiä ja takoja,
Soiton suorijoita, tanssijoita —
Ennen muita toimitaiteen henget,
Tenhomiehet, tenhottaret naiset,
Kaikki kansa, leirit laajimmatkin,
Kaarlo Bergbomin tulesta syttyi
Yhteistyöhön, temppelin tekohon,
Jonka huippu hiipoo korkeutta:
Suomen kansan kuolemattomuutta.

Eräissä hopeahäissä.

Hopea — mikä on hopea?
Loisto kylmä ja kopea.
Lumen kiilto ja kimallus
Talviauringon valossa.
Vasta, kun kevät sulatti
Lumen maasta, jään vesistä,
Vuoti siunaus suvelle.

Kuuvaloa kalpeata
On hopean kylmä hohto.
Vasta, kun syleili kaksi
Kaihomieltä kuuvalossa,
Kuiskaten kodin suloa: —
Kuu kumotti aurinkona,
Muuttui kullaksi hopea.

Mitä on hiuksien hopea,
Vaikka vanhalla iällä? —
Pelkkä kuiva kuusen naava
Talvikuutamon valossa.
Vasta taistelun, tekojen
Kunniallisten kulusta
Hapset hohti kunniata,
Pääkin arvossa yleni.

Onni kahden kaihomielen,
Jotka kerran kuutamossa
Sormet sormihin limitti!
Osasitte oivalsitte
Rakkautenne tulessa
Tehdä kullaksi hopean.

Mikä on kulta? — Ruokamulta,
Johon rakkaus ripotti
Aattehensa armahimmat,
Että vilja versostuisi
Kansan kasvavan varaksi.

Kansa — siinä on sukunne,
Siinä lapset, laaja perhe!
Sitä kannattaa syleillä,
Sille uhrata elämä,
Siinä uudesti eläen.

24/2 1903.

Häähymni.

Laulettu Aino Acktén ja H. Renvallin häissä 6 p. toukok. 1901.

Kööri:

Se ihme vanha aina uusi
On joulukynttilät ja kuusi
Ja nuorten raikas rakkaus.
Oi, kulta, kunnia ja maine,
Ne jäähtyvät kuin syksylaine,
Mut ain' on lämmin rakkaus.

Maan suuret seppeleitä kantaa,
Työt kauniit kiitoksia antaa,
Mut kaikki voittaa rakkaus.
Maan linnat loistavina hohtaa,
Tiet kohden korkeutta johtaa —
Ne voittaa koti, rakkaus.

Se taiteen luo ja tieteen kaivaa,
Se yhteisönnnen tietä raivaa,
Suur', uhrialtis rakkaus.
Se juurtaa synnyinmaahan juuret,
Se teot maailmaan luo suuret,
Suur' rakkaus, suur' rakkaus.

Soolo (myöhemmin kööri):

Herra suojaa, siunaa näitä
Yhtyneitä lemmekkäitä,
Rakkaus, luo maailmaa!
Auta heidän onneansa
Niin ett' onnistuu myös kansa,
Toivo taivaat kirkastaa!

Kööri:

Soinnu taivas, soinnu maa!

Suurelle Laulajattarelle

kotoa lähtiessään.

Täält' eikö kultaa löydy Suomesta
Ja timantteja meidän vuorista?
Ei kultaa, joka kuivaa sydämet
Ja sotkee tunnon hellät hettehet,
Ei timantteja, jotka kiillollaan
Saa ihmisyyden tunteet kuolemaan.

Mut Sinä tunnet kultakaivoksen,
Sun oman äitis syvän sydämen;
Timanttivuori, helmivirta se
On Suomen äiti tälle Suomelle.
Sun äitis sydämestään, sielustaan
On hionut sun suureen maailmaan.

Kun taiteen jalokivet loistavan
Me näämme näyttelyissä maailman,
Me muistammeko, että kuumasta
Ne kehittyvät äitirinnasta?
Sun laulus loisto, sielus sointuinen,
On nekin kultaa Suomen sydämen.

Ja taiteet helmiä on, helmimään
Ne silmämme saa ihmissydäntään.
Ne valloittavat, niitä voitetaan,
Ne kohottavat kansat kunniaan,
Ja ystävinä toistaan hellimään
Ne vievät vieraita kuin veljiään.

Sun äitisi on suruharsossa
Ja suru Suomen soipi kaukana.
Vaan Suomen yllä, harson poimussa,
Siell' laulajatar loistaa kirkasna.
Hän minkä voittaa, hurmaa mailmaa,
Sen meille voittaa, meitä innostaa.

Sua harva täällä joskus kuulla saa,
Sua sentään kaikki kansa rakastaa:
Kun saavut, vaikka keskitalvella,
Niin ilmassa käy kevätuulelma;
Kun lähdet pois, niin meitä lohduttaa:
Ett' ääntä Suomen mailma kuulla saa.

Käy usein Suomessasi, uudista
Sun säveltesi äidinluontoa,
Ja sitte Suomen toivonlaululla
Suurkansain sortovalta taltuta!
Niin onnenvirran johdat Suomehen,
Kun kansoille luot uuden sydämen!

¹⁹/₂ 1901.

Ajatelmia.

Yhteiskieli.

Ei suumme yksin sieluamme tulki,
Sen luonnetta ja mieltä lausu julki,
Se kauan tietty, tietty kasvojen
Ja silmien ja muiden elinten,
Jos tahtovat tai eivät, haastelevan
Ja koko olentomme ilmaisevan.
Niin joka piirre, elki, toiminta
Ja ryhti, seisonta tai astunta
Pään päältä alkain alle jalkojen,
Ne ilmaisevat mielen, luontehen.
Kun tunteen hermosilmä tarkalleen
Käy muodon tietä sielun ytimeen,
Niin kaunis ihmisyyys kuin keho juoni

Esille aallehtii kuin avosuoni,
Elämän virtaaja tai tautisuo —
Se kullat, kuonat tuomiolle tuo.

Suu usein turvata voi valheesen,
Tää yhteiskieli kielii totuuden.

1899.

Ahtaissa oloissa.

Korsikossa pörriäinen
yritteli lentoa,
Mutta varvut vaiveroiset
tielle toivat vastusta.
Työnsin sille sauvan pään:
Nousi — läksi lentämään!

Keskeltä tuon törkyjoukon
onkin nousu hankalaa:
Ylös ahdingosta koittaa —
silloin alas tupsahtaa.
Vaivoin, vaikka siivet on,
Siitä pääsee lentohon.

Selin.

Rakastat kaikkea oikeutta,
Ihmismyyttä ja puhtautta —
Sittekin ilkeät kielet ja huulet
Maineesi maahan polkevan kuulet.

Oisitko enkeli — niitä jos ois —
Parjauksilta et säilyä vois.
Perkeleitä on maassa sen verran,
Että ne tahrivat taivaankin Herran.

— Kuinka siis kuljen, kuinka ma elän?
— Tuntosi mukaan, kuntosi mukaan,
Kääntäen parjaushulluille selän —
Paremmiin ei voisi elää kukaan.

1904.

Loppulaulu.

Syyskevättä.

Minä syksyssä
Näen kevättä :
Kun orasta
Näen pellolla,
Kun odelmaa
Luo niittymaa —
Näen lasta äidin rinnoilla.

Syysluonnossa
Näen toivoa:
Pois leikaten
Kun myrsky sen,
Mik' eisty ei,
Maan multaani vei —
Jäi lehtikanta uudellen.

Kun vaihtuu sää,
Uus, nuori pää
Taas silmät saa
Ja kukoistaa,
Suu aukenee
Ja laulelee —
Uus kevät maata valloittaa.

18/10 1904.

J. H. ERKKO on Otavan kustannuksella aikaisemmin julkaissut m. m.

Pohjolan häät. Kolminäytöksinen runo. 3: 25.

Päivälehti: „Ei riita ja kiista, ei miekka ja veri, vaan totinen työ, rauhan työ, yhteinen työ, ne ne onnen ja maineen maalle tuovat. Tähän kauniiseen opetukseen päättyy runo — — — sen ihanissa taipuisissa säkeissä piilee kirkasmuotoisten kuvien takana monta vakavata ja opettavaa sanaa.“

Aino. Runo viidessä näytöksessä. 3: 25. Koruk. 4: 75.

Uusi Suometar: „Eheänä, luontevana ja yksinkertaisuudessaan viehättävän kauniina kehittyvät runon tapahtumat lukijan eteen. Kieli on erinomaisen kaunista; erittäinkin Ainon suussa se soi kauniimpana kuin koskaan. Runopukuun on Erkkö pukeutunut koko teoksensa. — Mitta on siis kansallisesta mitastamme kehitettyä, jonka vertaista en muista muilla nähneeni. — Harva kirja liekin niin sopiva mitä laajempiin piireihin leviämään.“

Päivälehti: „Runoelman pääponsi on lyyrillisissä helmilöissä, joita tähän painattamasta minua ei pidätä muu kuin tilan ahtaus ja vakaumus siitä, että arv. lukijani kilvalla rientävät niistä nauttimaan — — — hra Erkkö on tällä uudella teoksellaan osoittanut pysyneensä yhtä nuorena ja tuoreena kuin ennen muinoin, samalla kuin hänen henkensä on syvennyt, selvennyt ja taiteellisemman muodon tulkikseen saanut.“

Kullervo. Runomuotoinen murhenäytelmä viidessä näytöksessä. Kansilehden piirtänyt V. Blomstedt. 3: 75. Korukans. 5: 25.

Päivälehti: „Runoilija, joka Ainossa tarjosi meille niin vionon-
ihanan kuvan tuosta suomalaisen kansanrunottaren autereisimmasta luomasta, on Kullervossa osottanut omistavansa voimakkaan intohimonkin lahjan. — Kullervo on samoin kuin Ainokin sillä uudenaikaisella Kalevala-runomitalla, jonka luoja J. H. Erkkö itse on. Ja hän käyttää tätä runomitaa mestarillisesti; ja rikasta ja sointuvaa on hänen kielensä. On todellinen nautinto lukea sellaisia säkeitä.“

Pimeän tullen. Runoa ja suorasanaista. Kansilehden piirtänyt Nils Wasastjerna. 3: 75. Koruk. 5: 25.

Valvoja: „Kirja kuvaa sitä syyspimeää, johon Suomen kansallista elämää nyt mielitään sammuttaa, sukeunutta maansu-
rua, se mietti taistelun keinoja ja pelastuksen mahdollisuutta. Tästä koituu isänmaallinen sisällys kaikkein useimmille, sekä runomuotoisille että suorasanaaisille kappaleille — — — ylevä aine on kokonaan valloittanut runoilijan; edessämme ei ole korusanoin prameileva deklamaattori, vaan jalo henki, joka lausuu sydämen lämmöstä hehkuvia viisaan sanoja, joilla hän tenhoo koko kansan. Isänmaa ei voi olla kyllin kiitollinen saamastaan kalliista lahjasta, joka pimeän tullen valaisee sille tietä.“